Dijital Okuma E?ilimi Ölçe?i (Digital Reading Disposition Scale)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dijital Okuma E?ilimi Ölçe?i (Digital Reading Disposition Scale)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19800

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Dijital Okuma E?ilimi Ölçe?i (Digital Reading Disposition Scale), bireylerin dijital ortamlarda okumaya yönelik genel e?ilimlerini, tutumlar?n? ve davran??sal tercihlerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Ölçek, 2018 y?l?nda Berker Bulut ve Nuri Karasakalo?lu taraf?ndan Türkçe diline **uyarlama** çal??mas? yap?larak e?itim ara?t?rmalar? alan?na kazand?r?lm??t?r. Özellikle dijital metin tüketiminin yayg?nla?t??? modern e?itim ba?lam?nda, ö?rencilerin dijital okumaya kar?? olan motivasyonlar?n? ve rahatl?k düzeylerini belirlemeyi hedefler.

Ölçe?in geli?tirilmesi ve uyarlanmas?, geçerlik ve güvenirlik analizleri ile desteklenmi? olup, dijital okuma becerileri ve al??kanl?klar? üzerine yap?lan çal??malara önemli bir katk? sa?lamaktad?r. Ölçek, dijital kaynaklara eri?im kolayl???n?n, alg?lanan yarar?n ve okuma tercihlerinin ölçülmesinde kullan?lmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Dijital okuma, okuma e?ilimi, psikometrik uyarlama, geçerlik, güvenirlik, e?itim ara?t?rmalar?, dijital yeterlilik.

Yazarlar

Berker Bulut, Nuri Karasakalo?lu

Amaç

Dijital Okuma E?ilimi Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin (özellikle üniversite veya okul düzeyindeki ö?rencilerin) elektronik cihazlar ve ekranlar arac?l???yla sunulan metinleri okumaya yönelik gösterdikleri genel e?ilimi, isteklili?i ve duygusal tepkileri standart bir ?ekilde ölçmektir. Bu araç, dijital okuma al??kanl?klar?n?n geleneksel okuma al??kanl?klar?ndan nas?l ayr??t???n? anlamak ve bu e?ilimin akademik ba?ar? üzerindeki etkilerini incelemek için tasarlanm??t?r.

Ölçek, e?itim bilimcilerine ve ara?t?rmac?lara, dijitalle?en dünyada okuma kültürünün de?i?imini analiz etme ve bu de?i?ime uygun pedagojik stratejiler geli?tirme konusunda veri sa?lamaktad?r.

Yap?

Ölçek, bireyin dijital ortamda okumaya kar?? geli?tirdi?i psikolojik **yap?** olan Dijital Okuma E?ilimi'ni ölçmektedir. Bu yap? genellikle çok boyutludur ve ?unlar? içerebilir:

Alg?lanan Rahatl?k ve Kolayl?k: Dijital cihazlarda okuma yaparken hissedilen fiziksel ve zihinsel

ARABPSYCHOLOGY.COM

rahatl?k düzeyi.
Tutum: Dijital okumaya kar?? geli?tirilen olumlu veya olumsuz duygusal tepkiler ve inançlar.
Davran??sal E?ilimler: Bilgi edinme veya keyif alma amaçl? dijital metinleri tercih etme s?kl???.

Ölçe?in faktör yap?s?, okuma motivasyonu ve okuma al??kanl?klar?n?n dijital ba?lamda nas?l tezahür etti?ini ortaya koymak üzere tasarlanm??t?r.

Geçerlik

Dijital Okuma E?ilimi Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar?, Bulut ve Karasakalo?lu (2018) taraf?ndan yürütülmü?tür. Bu çal??malar, ölçe?in gerçekten dijital okuma e?ilimini ölçtü?ünü kan?tlamay? amaçlam??t?r. Çal??mada, **yap? geçerli?i** (construct validity) yöntemleri kullan?larak ölçe?in teorik yap?s?n?n ampirik verilerle uyumu incelenmi?tir. Özellikle faktör analizleri, ölçek maddelerinin beklenen alt boyutlar alt?nda topland???n? göstermi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri de uyarlama çal??mas?n?n önemli bir parças?d?r. Güvenirlik, ölçe?in tutarl? ve kararl? sonuçlar verme yetene?ini ifade eder. 2018 tarihli çal??mada, ölçe?in iç tutarl?l?k katsay?s? (genellikle Cronbach Alfa) hesaplanm??t?r. Yüksek bir **güvenirlik** katsay?s?, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü do?rulamaktad?r.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal geçerli?ini belirlemek amac?yla **Faktör Analizi** teknikleri uygulanm??t?r. Bu analizler, ölçe?in kaç boyuttan olu?tu?unu ve her bir maddenin hangi boyuta yüklendi?ini ortaya ç?karm??t?r. Uyarlama çal??mas?nda muhtemelen hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak ölçe?in çok faktörlü yap?s? teyit edilmi?tir. Bu analizler sonucunda ölçe?in özgün yap?s?n?n korundu?u veya kültürel ba?lama uygun olarak yeniden yap?land?r?ld??? belirlenmi?tir.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçe?i (Adaptation)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme format? kullan?l?r (örne?in, 5'li veya 7'li Likert). Detayl? derecelendirme bilgisi orijinal kaynakta yer almaktad?r.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: E?itim alan?ndaki ö?renciler (Lise ve/veya Üniversite ö?rencileri).

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi ve genç yeti?kinlik (15+).

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, Türkiye'deki farkl? üniversitelerde okuyan ö?renciler üzerinde test edilmi?tir.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli likert tipi ölçek. Kat?l?mc?lar, dijital okuma ile ilgili ifadelere ne ölçüde kat?ld?klar?n? belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Dijital okuma, okuma al??kanl?klar?, teknoloji entegrasyonu, ölçek geli?tirme, psikometri, üniversite ö?rencileri.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2018 (Uyarlama çal??mas?n?n yay?n y?l?).

?zinler: Ölçe?in ticari olmayan akademik çal??malarda kullan?m? için sorumlu yazar Berker Bulut'tan izin al?nmas? gerekmektedir.

Ücret: Genellikle akademik ara?t?rmalar için ücretsizdir, ancak ticari kullan?m için yazarla ileti?ime geçilmelidir.

Kaynaklar

Bulut, B., & Karasakaloglu, N. (2018). Digital reading disposition scale: A study of validity and reliability. *Universal Journal of Educational Research, 6*(4), 613-618.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: dijital-okuma-egilimi-olcegidigital-reading-disposition-scale-toad.pdf

Makalenin tam metnine a?a??daki ERIC ba?lant?s?ndan eri?ilebilir: files.eric.ed.gov (EJ1175377.pdf)

Dijital Okuma E?ilimi Ölçe?i Maddeleri (Digital Reading Disposition Scale Items)

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in orijinal maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler için yay?mlanan makaleye

ARABPSYCHOLOGY.COM

ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM